

METRIJSKE KARAKTERISTIKE FORMULARA ZA PROCJENU RIZIČNOSTI / POTREBA (FPRP)

BRANKO NIKOLIĆ,* NIVEX KOLLER-TRBOVIĆ,* ANTONIJA ŽIŽAK*

Primljeno: listopad 2001.
Prihvaćeno: studeni 2001.

Stručni rad
UDK: 376.5

U radu se analiziraju metrijske karakteristike te norme Formulara za procjenu rizičnosti / potreba (FPRP) ispitani-ka, djece i mladih s poremećajima u ponašanju ili s rizikom za razvoj poremećaja u ponašanju, koji su se tijekom 1998. godine nalazili na brizi centara za socijalnu skrb. Uzorak iznosi 568 ispitanika u dobi od 11 do 23 godine. Istraživanjem je bilo obuhvaćeno 12 centara za socijalnu skrb u Republici Hrvatskoj. Formular za procjenu rizičnosti / potreba preuzet je od Hoga i Andrewsa (1994) i od strane autora odobreno je njegovo prevođenje i primjena.

Formular za procjenu rizičnosti / potreba namijenjen je procjeni razine rizika kod određenog djeteta ili mlade osobe sa svrhom određivanja i planiranja adekvatne intervencije. Na taj način moguće je predvidjeti razvoj čimbenika rizika, kako za pojedince, tako i za skupine. Time bi se omogućilo planiranje primjerenih tretmanskih programa i pristupa na razini pojedinca, ali i diferencijaciju tretmana i planiranje mreže institucija na razini države, adekvatno procijenjenim potrebama djece i mladeži s rizikom ispoljavanja poremećaja u ponašanju.

Za utvrđivanje metrijskih karakteristika FPRP korišten je program RTT.stb. Izračunata je prva glavna komponenta standardiziranih rezultata. Procjena normi za određivanje razine rizika/potreba izvedena je na prvoj glavnoj komponenti i Burtovoj komponenti. Izračunate su norme u standardiziranim vrijednostima i T-skali. Testirana je normalnost distribucije frekvencija prve glavne komponente i Burtove komponente pomoću Kolmogorov-Smirnov testa.

Ukratko, rezultati ukazuju na dobre metrijske karakteristike Formulara za procjenu rizičnosti / potreba što opravdava njegovo korištenja u znanstvene, praktične i edukacijske svrhe. U odnosu na definiranje normi za procjenu određene razine rizika (niska, umjerena, visoka i vrlo visoka), rezultati upućuju na razlike u odnosu na originalne norme, što je bilo za očekivati obzirom na razlike u uzorku ispitanika, kao i na društveno- kulturne razlike sredina u kojima se ovaj instrument primjenjivao. Stoga za konačno definiranje normi za procjenu razine rizika treba izvršiti dodatna istraživanja i provjere.

Ključne riječi: *Formular za procjenu rizičnosti/ potreba; metrijske karakteristike; norme; djeca i mladi s poremećajima u ponašanju; rizik na poremećaje u ponašanju*

Uvod

Pitanje kriterija za procjenu rizičnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladeži općenito, a posebice što objektivnijeg definiranja određenih razina rizika, prije svega sa svrhom donošenja odluka o potrebama te djece i mladeži za diferenciranim, odnosno adekvatnim tretmanom, trajno je otvoreno područje znanstvenog traženja i praktičnog nesnalaženja. Drugim riječima, usljed nedovoljno jasno definiranih kriterija, prečesto se praksi prepušta, ali je se i prisiljava, na donošenje

neutemeljenih i neprovjerljivih, često subjektivnih odluka. Kriteriji koji postoje, vezano uz definiranje poremećaja u ponašanju djece i mladeži, ili su suviše općeniti (npr. Connor, 1993) ili suviše uski i specifični (npr. DSM-IV, 1996) ili su iskustveno utemeljeni i nedovoljno evaluirani (Koller-Trbović, 1996), a njihov osnovni nedostatak je pomanjkanje veze s odgovarajućim tretmanom.

Procjena rizika proces je promišljanja i predviđanja razvoja činitelja rizika u budućnosti kako za pojedince tako i za skupine. Specifičnije, procjena

* Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu